

JAKIŻ (205) *pron*

a *jasne*.

sg m N jakiż (20). ◊ *G* jaki(e)goż (1). ◊ *A* jakiż (7). ◊ *I* jakimże (3). ◊ *f N* jakąż (65). ◊ *G* jakieżże (2) *OrzJan*, *GosłCast*, jaki(e)ż (1) *RejFóz*. ◊ *A* jakąż (9). ◊ *I* jakąż (9). ◊ *L* jakieżże (3); -éjże (2), -(e)jże (1). ◊ *n N* jaki(e)ż (44). ◊ *G* jaki(e)goż (3). ◊ *A* jaki(e)ż (1). ◊ *I* jakimże (2) *ModrzBaz*, *SarnStat*, jaki(e)mże (2) *GrzegRóżn*, *RejPos*. ◊ *L* jakimże (2). ◊ *pl N m pers* jacyż (1). ◊ *subst* jaki(e)ż (15). ◊ *G* jakichże (3). ◊ *A m pers* jaki(e)ż (2). ◊ *subst* jakiéż (7); -éż (2), -(e)ż (5). ◊ *I m* jakimż (1). ◊ *f* jaki(e)miż (1). ◊ *L* jakichże (1).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVIII w. s.v. jaki.

I. Zaimek pytajny; quis Modrz, qualis Vulg (202) :

1. *Wprowadza pytanie, często z odcieniem emocjonalnym (106) :* Iakiż ma być rząd w karmiach gdy ich wiele. *GlabGad* G4v; Iakież mięfo zdrowíze, Ieftli warzone/ pieczone, albo łmażone. *GlabGad* H3; *RejFóz* N; *KrowObr* 224v; Iákołz powstáwáią vmárli? w iákimże cíele przydą [*qualive corpore venient*]? *Leop* 1.*Cor* 15/35; *A* thák Piłat wyłzedł do nich ná dwor/ y rzekł: Iákąż łkárge przynosićie przeciw człowiekowi temu? *BibRadz Ioann* 18/29, 1.*Reg* 6/4; Ale iákimże go łynem być bédziefz wierzył? *BiałKaz* G3v; był ieden miedzy ták wielom łet ich/ ktory wysiedział rok ná dnie w plugáftwách w wieży/ iákąż potym śmiercią on vmárł [*quo tandem mortis genere ille periit*]? *ModrzBaz* 79 v.

Połączenia: »jakiż to« (2): *OrzJan* 116; *S.* iáko ia mniemam zdrową rádę Nalazłem. *D.* A iákąż to? *CiekPotr* 59.

»jakiż w(ż)dy« (2): łpytála go nákoniec páni/ *A* tho rzemiełfo w. m. iákież wdy ieft? *GórnDworz* D6v; *OrzJan* 116.

Wyrażenie: »jakimże sposobem« (1): *S.* Iákimże łpofobem Spráwifz to. *CiekPotr* 58.

Szereg: »jakiż i ktory« (7): Iákież y ktore łą połługi łąsjedzkie y bráterłkie/ ktore łobie ty łtany łpolnie czynią? *SkarKaz* 635a.

α. W funkcji zaimka osobowego (2) :

Fraza: bibl. »jakiż to jest ten« = *kto to jest* (2): *RejPos* 48v; *A* ludzie łię dżiwowáli mowiąc: Iákiż to ieft ten [*qualis est hic*]/ że mu y wiátry y morze łą połłufzne? *WujNT Matth* 8/27.

a. W pytaniu retorycznym (90) : Yakałz to biwa robota Gorzei nizli cziągnącz kota *RejRozm* 401; *BielŻyw* 170; *RejPos* 346v [2 r.]; *A*bowiem iákiłz ieft żywot náłz? Pára ieft kthora łię ná máły čás okázuie á potym niłzczeie. *GrzegŚm* 3; *RejZwierc* 13, 13v; *O* miły Boże/ ná iákieżeś mię czáły záchował/ ábych ia to łtyłzał? *WujJud* A5; *KochOdpr* B [2 r.], Bv; *CzechRozm* 126v; *CzechEp* 362; *KochWr* 36; *GrabowSet* Ev; *WujNT 2.Petr* 3/11; *SkarKaz* 121b; *Z* iákiemż pogroźkami połłał mię do was *P.* Bog przezacni Pánowie moi? Ieftli mię łpytaćie: z pierwłzymi/ czy z wtoremi/ czy z trzecimi? *Ia* odpowiem: Niewiem. *SkarKazSej* 707a; Ná iákiż łie gniéw zdobędz ia mam przeciw tobie? *GosłCast* 67.

Połączenia: »jakiż tedy« (8): *OpecŻyw* 179; *GrzegRóżn* O; *RejPos* 22v, 153v; Iákież ia tedy tobie/ pánie/ dáć mam dżięki/ Zá té ták łzczodré dáry twéy ręki? *KochPs* 176. *Cf* »jakiż to tedy«.

»jakiż to« (20): A iákaż to miłość wiernych? Oto łuchay *RejAp* 40; A iákifz to pokoy? tu łobie pomył/ iefli od Páná/ iefli od fwiátá. *RejPos* 334v, 136, 138v, 160, 179v, 334 (12); *GrzegŚm* A3v; *RejZwierc* 196; iákafz to łáfká iego ku mnie ktorá mi ták obiecucie? *SkarŻyw* 285; *SkarKazSej* 685a. Cf »jakiż to tedy«.

»jakiż to tedy (jaki)« (3): *RejPos* 171, 179; Iákimże to tedy právem czynią [*Quo igitur iure faciunt*] ci/ ktorzi nie mocą/ áni száblą/ ále ábo przez dziedzictwo/ álbo przez dárowanie/ ábo kupnym obyczáiem dołstawłzy imienia źle go vzywáią? *ModrzBaz* 48v.

α. *W kontekstach nasuwających odpowiedź „każdy” lub „żaden” (45)* : *RejZwierc* 35v; A iákież błogofławieńftwo nád takie błogofławieńftwo/ álbo wiefłze rofkołzy nád takie rofkołzy iuz kogo potkáć máią. *RejAp* 178v; *RejZwierc* 33, 61v; A iákąż łpráwiedliwość záchowáli piekárze y kárcźmarze w przedawániu chlebá y piwá [*Quam autem pistores ac coctores iustitiam adhibuerunt pane vendenda?*] *ModrzBaz* 142; A kogoźby tá ofiárá nie vbłagáłá? Iákiegoź grzechu okupić nie má? *SkarKaz* 161b.

W przeciwstawieniu do zdania wyjaśniającego przyczynę negacji [w tym: „jakiż” w zdaniu nadrzędnym do stanowiącego owo wyjaśnienie zdania podrzędnego (20); rozpoczynanego przez bo (1), by (1), gdy (1), gdyż (7), jeśli (7)] (22): Powiádáliłcie theż iż łie niewiáłty wáłze nie przybieráią/ á iákież vbiorzy máią nołić gdyż ich nie máią *HistAl* K3; O mizerna šklenico ná poły łtłuczona/ Ktora máłz być pochwili we błoto wrzucona. Y czymże łie máłz pyłźnić/ iákafz twoiá chłubá/ Iefli złoto/ pieniádze/ iefli droga łzubá. *RejWiz* 83v; *RejZwierc* 6, 23v, 32v; Czoź tu rzeczemy/ iákąż wymowkę mieć będziemy/ ktorzy nie łłuchamy tego fwiádká ták pewnego *RejAp* 8; *RejPos* 7v, 24, 108v, 109v, 293v (8); *RejZwierc* 133, 269; *MycPrz* II B2; á wiefłc to biełiádá? Iefliłłcie ták wefeli/ iákąż v was zwádá? *KochPieś* 21; Więc Bóg/ kłátwy iákíe łą/ które ná się dáłá/ Iefli myli/ ná iákíeź łtráchy będzié dbáłá? *GórnTroas* 44; *GrabowSet* C4; *WujNT Rom* 11/15; Iákafz tu krzywdá iefł Chryłtułowemu połrzednictwu: gdyż do niego y przez niego z łświętemi idziem? *SkarKaz* 636b.

cum comp ai, av (15): [*Ezajasz*] widzyáł iáłnie Páná przez ty włzytki niebá/ A iákiegoź fwiádectwá nam tu wiefłcey trzebá. *RejWiz* 147v; *RejPos* 108v, 109v, 110 [2 r.], 128, 292 (10); A iákież wiefłce łkárby komu przypáść mogá tu ná łwiece y potym po łmierci iego? *RejZwierc* 133, 33; *BiałKaz* I; Iákíeź mogłó być znácznieyłze woley iego w tey mierze oznaymienie? *SkarKaz* 159b.

Połączenia: »jakiż in(sz)y« (2): A iákíeź ine dóbrodzieyftwá tobie zrownáć mogá z dóbrodzieyftwy temi tobie od Páná twego nádánemi. *RejPos* 74v, 145.

»jakiż to« (9): *RejZwierc* 32v, 110 [2 r.]; *RejPos* 293v; Powiédáią o tobie łudzie żeł łpráwiedliwy/ á iákąż to łpráwiedliwość twoiá mnie kázáć wiełić com łie iedną gálerą żywił *RejZwierc* 135, 59, 256v [2 r.]; Przez iákíeź to ogieñ moźe kto być zbáwion iedno przez czyłscowy? *WysKaz* 36.

2. Wzmacnia znaczenie wyrazu określanego (96) :

a. *Z rzeczownikiem: jak wielki (65)* : Lew łtękáiąć tákó mowił/ Iákíeźem ia łzaleniec był *BierEz* M4v; O yakyegofłz uefela był napelnyon łymeon zołzlepyenya łwego *PatKaz II* 61v, 71, 84v; *RejRozpr* K2v; *RejJóz* E6; *RejWiz* 188; *RejZwierc* 109; *RejAp* 45; gdy kto idzie do kogo łrogiego oczł prołić/ iákifz łtrách má *RejPos* 133, 24, 42v, 167v, 245, 329v; Ach iákíeź dził iefł ná tę Boźą czełć tárgánie *HistLan* F2v; *RejZwierc* 127; *LatHar* 149; O iákąż twa pokorá łwięta Pánno byłá/ Izeł łię z tákich rzeczy nic nie vnołłá *SiebRozmyłł* G; *GosłCast* 61 [2 r.].

W nawiązaniu do zdania warunkowego wprowadza stopniowanie nasilenia: o ile większy (3): *OpecŻyw* 79; *MurzNT* 126; Iż iefli fię tak zacny Anioł Boży/ tak łprofnemu duchowi złemu złorzeczyć nie ważył: á z iaków śmiałością poważyc fię będzie mógł/ złorzeczyć człowiek śmiertelny y grzeźny bliźniemu łwoiemu łobie rownemu? *CzechEp* 100.

Połączenia: »jakiż tedy« (2): O iaków tedy będzie bolełtz z wyrwaniá włfytkich [*włosów*]. *OpecŻyw* 79; *MurzNT* 126.

»jakiż to« (40):*RejPs* 115; *RejRozpr* K2; *RejJóz* Hv; Iakaz by to była Załóćz By mie ten Kat włfwe czemnoćzj Miał łtąd wyniełcz bez litołczj *RejKup* dd8, f5; *MurzHist* Nv; O wy Sofiłtowie W iákichże to ciemnościách żywot łwoy wiedziécie *GrzegRóżn* Ov; O márna niedbałóći/ iaków to łlepotá/ Nie kupić zá grołz kłotki/ co by łtrzegłá złotá. *RejZwierz* 103, 2v; *RejAp* 31v, 33v, 39v; *SarnUzn* F6; *RejPos* 7, 61, 109v, 138v, 168v (24); *HistLan* B2, E3v; *WujNT* 396.

»jakiż wždy« (1): O błogółáwionálz to mátká taka byłá/ Którá iuz oto z łynem wefeli fię w niebie/ O iaków wždy poćiechę máią tám dziś z łiebie? *SiebRozmyśl* L.

b. Z przymiotnikiem: *jak bardzo* (31) : o yakyełz býło uyelkye uefele łzwyątey anny yłz myala poczácłz plod *PatKaz II* 65, 84v; *BierRozm* 13; *RejWiz* 83; *Leop* B2v; Iákież thám wdziécieńne będzie odpoczýnienie twoie w onym domku twoim dziwnemi rołkołzámí ozdobionym *RejZwierc* 126v.

Połączenie: »jakiż to« (25): Iákiz to dziwny ośieł był/ Iż bez włzu y łercá żył. *BierEz* Q2v; *RejKup* n8; *RejJóz* P8; O włłechmocny Boże náłz dobrotliwy Pánye/ Iákyełz to yełt łrogye tve ná nas rozgnyewánye *LubPs* R3, C; *RejWiz* 31, 119v; *GrzegRóżn* N4v; *RejAp* 19, 35; o iákizł to możny Krol. *RejPos* 16v, 20v, 142, 272, 283v, 314 (9); Ach iákież to łerce złe tákich białych główek/ S ktorego pod czás płynie dołyc tákich łłówek. *HistLan* B3v, B3; Iákalfz tho nędzna łwiecka łpráwiedliwość/ Łac niewinná krew prze vporná chćiwość. *RejZwierc* 228, 222v, 228; *SkarKaz* 315b.

II. Zaimek względny (1) :

Wprowadza zdanie podrzędne przydawkowe (1):

W połączeniu z odpowiednikiem zespolenia: »on pierwszy ... jakiż« (1): Przyidziem zásię ku oney pierwłzey łwey wolności: Iákážmy w on czás mieli/ gdy twoy łyn krolował *BielSen* 13.

III. Zaimek nieokreślony (2) : *RejJóz* L8; w miáłtách Duchownych/ páńłkich y łzláchetckich/ łámí Pánowie álbo Vrzędnicy ich iákimże práwem gołćinnym miedzy gołćinnémi ołobámí/ o rzeczy kupieckie álbo tágowé łpráwiedliwość czynić będą powinni. *SarnStat* 1234.

Cf **JAKIŻKOLWIE, JAKIŻKOLWIEK**